

Het Jaar 1913.

Het jaar 1913... Aan het einde van het vorige jaar, van 1912, hadden we zoo gehoopt, en met ons wel het heele vaderland, dat het jaar 1913 nu eens een bij uitstek rustig en vredig jaar zou zijn.

Daar was een meer dan bijzondere reden voor... We vierden het jaar van onze onafhankelijkheid, het 100-jarige jubileum van onze verlossing van het Fransche juk. In gedachten gingen we terug naar die angstwekkende dagen van uit het begin van de 19e eeuw, naar de jaren dat de overweldigder Napoleon Bonaparte over ons en levens over bijna geheel Europa heerschte en behoudens veel goeds ook veel rumoer en bloedvergieten in het leven riep.

En we hadden zoo gehoopt, dat we nu, honderd jaar later eens een heel kalm en vreedzaam jaar zouden doormaken, een jaar in lijnrechten strijd met die woelige tijden, een jaar dat de beschaving van de 20e eeuw alle eer zou aandoen.

Is het jaar 1913 zulk een jaar geweest? Kunnen we zeggen, dat het jaar 1913 heeft aangetoond dat we het kunnen stellen zonder innerlijke strijd en zonder bloedvergieten en moorden?

We durven er haast geen antwoord op geven. En waarom zouden we ook eigenlijk als neutraal kronieker van wat in 1913 voorviel? We kunnen alleen hoe onbevooroordeeld en neutraal dan ook, niet anders doen dan toegeven, dat het jaar dat thans zoo goed als achter ons ligt niet de rust heeft gebracht waarop het vaderland heeft gehoopt. Het heeft — in figuurlijken zin — veel storm gebracht, veel storm met hagel en regen en sneeuw. Het jaar 1913 is geweest als de dagen die we thans aan het einde van het jaar doorleven. Guur is het soms geweest. Vinnig-guur.

Enfin, die dagen zijn heengegaan en thans in de lange winteravonden, waarmee we afscheid nemen van het jaar hebben we volop gelegenheid om nog eens kalm na te gaan de gebeurtenissen van wat achter ons ligt en levens te hopen op het jaar 1914. Dat dat ons dan de zoo gewenschte vreedzaamheid bringe.

Het is onnoodig en trouwens in een kort bestek onmogelijk om alles te herhalen wat in den loop van dit jaar de gemeederen heeft in beweging gebracht. Hoofdzak is geweest de politieke strijd van den midzomer.

We hebben gelukkig die strijd, dat heete politieke tournooi als buitenstaand koerantier meegemaakt en zijn dus van een zuivere neutraliteit. Wat zeer gewenscht is voor den jaar-geschiedschrijver... Die eigenlijk niets heeft te doen dan te herhalen de feiten zooals ze zich aan ons hebben voorgedaan.

Beschouwen we de verkiezingsstrijd van 1913 dan is het resultaat: dat we het jaar zijn begonnen met een rechtsch kabinet en dat we het eindigen met een extra-parlementair kabinet en een linksche moerderheid in de Tweede Kamer. De heete dagen van den strijd in Juni hebben het uitgemaakt, dat het Nederlandsche volk algemeen kiesrecht wilde en staatspensioen en nog eenige andere zaken die het van links hoopte en nog hoopt te ontvangen. Dat heeft gemaakt dat de Tweede Kamer omsloeg, dat het rechtsche kabinet (Heemskerck) aftrad. Toen eerst, toen het ontzag Heemskerck was aangevraagd, kwamen we voor het groote dilemma. Wat voor een kab-

net er nu zou komen... De roode afdeeling van het-aan-politiek-doende Nederland had een mooi aantal zetels binnengesleept. Een aantal zetels dat aan de andere richtingen de verplichting oplegde om Troelstra c.s. te laten meedoen aan de beslissing omtrent het samen te stellen kabinet. Alzoo geschiedde. Dr. Bos, de eigenlijke leider der vrijzinnigen, aan wien was opgedragen een kabinet samen te stellen, bood der soc.-democraten drie zetels aan in een uit de geheele linkerzijde samen te stellen kabinet en met een program, waarin rekening werd gehouden met de eischen van concentratie en soc.-dem. partij. Troelstra bedankte voor de eer. Heeft hij welgedaan?... Had hij moeten accepteren?... De een zegt „ja”, de ander roept nog harder „nee” en wij, politiek buitenstaander, zwijgen als het graf. Verwijzen naar het soc.-dem. congres in Zwolle, waar de rooden de zaak in eigen kring hebben uitgevochten.

Er kwam dus geen linksch kabinet. Maar wat moest er dan gebeuren? Wat zou er dan komen. Een zaken-kabinet? Een voorloopig aanblijven van het kabinet-Heemskerck? Mr. J. Cort van der Linden bracht de oplossing. Een onderhoud van dezen erkend-begaafden man met H.M. de Koningin, had tengevolge, dat werd samengesteld wat wij thans gelieven te noemen het extra-parlementair kabinet. Minister Cort v. d. Linden stelde een ministerie samen van bekwame mannen, grootendeels staande buiten de eigenlijke actieve politiekering en stelde met hen het program van werkzaamheden samen, dat we ailen uit de troonrede kenpen. Het kabinet stelt zich ten doel de oplossing van eenige der meest gewenschte kwesties die het Nederlandsche volk door middel van de verkiezingen heeft te kennen gegeven

ten uitvoer te willen zien brengen.

Het kabinet is reeds lang zijn taak begonnen. Onder — men moet het erkennen — goede voorteekenen. Toch betwijfelt men van vele zijden of het die taak zal kunnen beëindigen. Of het wel aan den premier zal gelukken het schepje van staat te doen zeilen langs den weg dien hij zich heeft voorgesteld en met vermindering van de vele klippen die zich in het vaarwater bevinden. Want het ministerie denkt zoowel rekening te houden met de wenschen van coalitie als met die van concentratie en uiterste linkerzijde, maar de groote vraag is of het dat zal kunnen. Of er geen botsing zal komen tusschen de verschillende partijen, en de partijen onderling en innerlijk. De tijd zal 't leeren. Komt er dit jaar een „crack” in de politieke wereld, dan zal 1914 op dat gebied niet minder heet zijn dan 1913.

Na de Juni-strijd en wat daar rechtstreeks op volgde is de politieke herrie nog niet uit geweest. Zeer van belang voor ieder wie zich voor 't politiek gedoende interesseert is geweest de naverkiezing in Amsterdam III, de steévaste burgt der S. D. A. P. Die plaats werd ingenomen door de concentratie, die Oudegeest verdreef en Otto tot Kamerlid verhiel. Ook hierover is heel wat geschreven en gesproken. Men sprak van verbrokkeling der S. D. A. P., van de ondergang van deze partij en wat niet al meer.